

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 36. Quænam delicta judicialiter denunciari possint, vel non possint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

illud videatur alligatum ad tempus visitationis. Licet culpabiliter omittens intra illud denunciationem, jam incidit in excommunicationem, dum sub ea præceptum latum est.

2. Resp. Secundò: Ediçta verò istiusmodi lata ab Inquisitionibus durant per totum annum, donec alia promulgentur, Lug. l. c. ut cum Sanchez & Avila.

3. Resp. Tertio: Dum aliàs istiusmodi ediçta ab aliis Prælatis, independenter etiam à visitatione, promulgari quandoque solent, assignatis tribus vel sex diebus pro termino, intra quem facienda est denunciatio; dies hi numerandi sunt, non à die promulgationis, sed notitiæ ejusdem; cum dentur hi dies, ut ii, quibus præceptum denunciare, consulere & considerare possint de rebus denunciandis, Sanchez. l. c. num. 6. de Lugo n. 40. Unde etiam notat Sanchez. L. 6. conf. c. 2. du. 25. n. 6. apud de Lugo. num. 41. quòd si quis ultimo die termini præfixi acceperit notitiam ediçti, incipiant ei currere totidem dies, quot præfixi fuerunt denunciationi faciendæ.

4. Resp. Quarto: Ediçta, quibus excommunicantur damnificatores, si non restituant, & scientes, si non revelent illos, semper obligant, donec damnificator restituat, nisi auctor ediçti fuerit mortuus, vel officio motus; cum tunc expiret obligatio, Nav. in man. c. 27. n. 2. Sanch. l. c. n. 8. Lug. l. c.

Quæst. 34. An denunciationi judiciali præmittenda sit bina monitio charitativa?

Resp. negativè cum Layman. L. 3. t. 3. p. 2. c. 4. n. 13. Less. de just. L. 2. c. 3. du. 3. Castrop. de charit. rr. 3. d. 3. p. 16. n. 3. Molin. de just. rr. 4. d. 132. n. 6. Palud. Soto apud Reiffenst. contra Azor. p. 3. L. 13. c. 25. du. 5. Pirb. h. t. num. 91. quatenus docent binam monitionem requiri ad denunciationem, quæ sit in foro Ecclesiastico, non tamen ad faciendam in foro civili; pro ratione responsionis est consuetudo, usus & praxis omnium tribunalium, quæ nullus Judex de correctione illa charitativè facta interrogat, aut de ea faciendâ monet vel mandat; quòd tamen facere deberet, si prævia, secreta, fraternæ correctio ad valorem & substantiam judicialis denunciationis requireretur. Alia ratio desumitur ex fine hujus denunciationis principali, qui non est emendatio, vel bonum privatum delinquentis, sed vindicta publica ad bonum publicum, ut nimirum alii illâ terreantur, & à similibus committendis retrahantur. Unde talis denuntiatio potius actum justitiæ, quam charitatis contineat, Reiff. h. t. n. 99. His non obstantibus juribus, quæ in contrarium adferunt adversarii: quia loquuntur, non de denunciatione judiciali propriè tali, seu criminali ad vindictam publicam, sed de denunciatione evangelica, vel de canonica, quatenus hæc ad illam reducitur, vel intelligendi sunt in ordine ad pœnam, quæ de speciali jure, vel saltem de consilio requiritur. Et idè non loquuntur specialiter de denunciatione judiciali, quia eo tempore ea non fuit in usu, sed duo tantùm modi judicialiter procedendi per viam nempe accusationis & inquisitionis, quibus jure novo & consuetudine accessit modus tertius, nempe per viam denunciationis propriè talis, quæ hodie frequenter loco accusationis adhibetur, & eosdem fructum cum hac effectus habet; ita Reiff. num. 101. Sed neque hæc posteriora eliduntur dicendo jus canonicum in genere requirens monitionem præviam fundari in ju-

re divino evangelico, contra quod nulla dari potest consuetudo. Nam ex eo gratis dato plus non sequeretur, quòd ad licitè denunciandum judicialiter, (quòd præcipuè intendit Evangelium) requiratur monitio prævia, non verò, quòd etiam requiratur ad judicialiter denunciandum validè, de quo loquuntur Canonistæ: & præcipue procedit responsio nostra, altera quæstione, num requiratur prævia monitio ad denunciandum judicialiter licitè, seu sine peccato relicta Theologis discutienda. Ad quam, si respondeatur affirmativè, jam etiam necesse est dicere, requiri quoque dictam monitionem quoad forum civile, utpote in quo jus divinum non minùs, quàm in foro ecclesiastico obligat. De cætero certum apud omnes, quòd in casibus & circumstantiis omnibus, in quibus denunciatio evangelica fieri potest licitè sine prævia monitione, à fortiore quoque sine illa fieri licitè possit denunciatio judicialis: atque ita delictorum adhuc occultorum, quin & emendatorum, & eorum, quæ non nisi delinquenti nociva, & sic cujuscumque delicti denunciationem licitè fieri posse, modò probari possit, tradit Laym. L. 3. rr. 3. p. 2. c. 4. n. 13. citatque ab eo Pet. Nav. L. 2. c. 3. n. 254. Less. L. 2. c. 30. du. 3.

Quæst. 35. Quenam requirantur ad legitime procedendum in denunciatione judiciali?

Resp. Requiritur ferè eadem, quæ in accusatione, excepta inscriptione, quæ tamen & ipsa hodie vix est in usu, ut Less. de just. rr. 6. c. 3. n. 4. & juxta à nobis dicta supra: quia vices accusationis subit, ut Clar. cum communi. Proinde requiritur primò: ut in scriptis fiat, vel oretenus à denunciatore, prolata exceptaque per Actuarium, seu Notarium publicum, referatur in acta. Secundò, ut exprimat nomen Judicis, denunciatoris & denunciati. Tertio, qualitas seu species delicti, ejusdemque commissi locus & tempus, nimirum annus, mensis, & probabiliter etiam dies. Suntque hæc omnia de forma denunciationis hujus substantiali, & ita necessaria, ut si unum ex illis omittetur, processus sit nullus, & denunciatus absolvendus; ut Ludov. de Ameno tit. 9. v. denuntiatio, §. 4. q. 4. n. 36. Reiffenst. h. t. n. 94. cum Clar. aliisque communiter. Quarto requiritur, ut denunciator, licèt ipse per se delictum probare non teneatur, (in quo differt ab accusatore) teneatur testes denominare, instrumenta, probationes, aliaque media, quæ scit vel habet, judici suggerere, Arg. L. 6. §. 3. ff. de Senat. Consulte. Turpill. ut ex tali instructione Judex cognoscere queat, an delictum sufficienter probari, & consequenter is denunciationem recipere, inquirere, processum instituere, an verò eam rejicere possit vel debeat. Unde statim ab initio ad id teneatur denunciator; in quo iterum differt ab accusatore, qui etsi & ipse testes, aliasque probationes una cum libello producere possit, sufficit tamen, eum illos producere tempore, quo ad probandum erunt necessarii.

Quæst. 36. Quenam delicta judicialiter denunciari possint, vel non possint?

1. Resp. Omnia crimina, tam privata, quàm publica, tam aperta, quàm occulta, de quibus nulla adhuc infamia delinquentis, judicialiter denunciari possunt, quòd probari valeant, Fagn. in c. 24. h. t. n. 72. Passerin. in tribun. regular. q. 7. a. 3. n. 15. Laym. L. 3. rr. 3. p. 2. c. 4. n. 13. citans Pet. Navar. L. 1. c. 3. n. 254. Reiff. h. t. num. 88.

Arg. c. 3. in sine caus. II. q. 3. can. 3. caus. 6. q. 2. c. 27. c. 2. q. 7. ex ea ratione, quod publicitas & infamia delicti tantum requiritur ad processum instituendum media inquisitione, c. 2. & c. 24. h. t. dum in denunciatione denunciator supplet vices accusatoris: tum quia denunciatio judicialis principaliter non respicit bonum & emendationem delinquentis, sed publicam vindictam illius in exemplum & terrorem aliorum. Unde & hac denunciatio non attendit durantem adhuc bonam famam delinquentis, utpote quæ tanquam bonum privatum postponenda bono publico seu communi; quod sequitur ex Passerin. l. c. n. 17.

2. Dixi tamen: modo probari possit; siquidem delictum est occultum, ut probari legitime nequeat, (nisi vergat in præjudicium communis, vel tertii alicujus privati) denunciari judicialiter nequit; ita communis arg. c. 3. caus. 6. q. 2. & caus. 24. q. 8. l. 8. & l. fin. c. delatum. Cum enim delatum crimen non probatum legitime puniri nequeat, denunciatio hæc per se instituta ad vindictam publicam foret inutilis, ac ita sine fructu læderetur fama denunciati, talisque denunciator reputabitur calumniator, & pœnæ calumniatoribus statutæ, vel saltem extraordinariæ arbitrio judicis statuendæ obnoxius. Nec Judex vi illius ad inquirendum, formandumque processum procedere potest. Unde etiam rectè infert Reiffenst. n. 90. delictum soli delinquenti nocivum judicialiter denunciari non posse, dum unus solus præter delinquentem non habens ulla indicia alia, aut probationis media, id novit. Bene tamen, si duo præter delinquentem id sciant, quia jam probari potest. Nullus tamen eorum potest esse denunciator judicialis, etsi denunciationem ex certis causis utilem aut necessariam judicent: quia si unus eorum denunciaret, is non potest esse testis, ac ita jam non nisi unico teste existente, delictum probari nequit. Sitamen in hoc casu præter unum testem adessent indicia sufficientia commissi criminis, quibus cognitis superior dein judicialiter uti potest & inquirere, tunc fraternè denunciatus potest esse testis, & sic per duos testes probari delictum. Unde tunc expedire, ut delictum non statim denunciatur judicialiter, sed fraternè, suadet Reiffenst. n. 91. additque n. 92. in dubio, an quis judicialiter deferre possit aut debeat, optimum esse, rem deferre ad Superiorem tanquam patrem, eumque consulere, num expediat delictum quoque denunciare judicialiter.

Quest. 37. Coram quo fieri possit denunciatio judicialis, seu cujus sit, eam admittere?

1. Resp. Primò in genere. Fieri non potest, nisi coram Superiore, vel Judice habente jurisdictionem in denunciatum, & pro eo foro, ad quod spectat delictum, de quo fit, vel causa, in qua fit denunciatio, ut habet communis. Hinc

2. Resp. Secundò in specie. Potest in foro ecclesiastico Judex ecclesiasticus generaliter & indistinctè, ubi intercurrit peccatum, admittere denunciationem evangelicam, seu charitativam: non tamen potest admittere judicialem, nisi in certis casibus, nimirum si denunciatus sit Clericus vel Regularis conquerens de injusta oppressione, quæ opprimitur à suo Prælato. Si Laici denunciati crimen sit ex natura sua ecclesiastici fori, v. g. hæresis, Simonia &c. Si in foro sæculari sit defectus justitiæ, quia vel denunciatio non auditur, ex negligentia Judicis; vel quia jurisdictio vacat nullo Judice

existente. Si violatum à Laico juramentum. Si denunciatus sit persona miserabilis. Si causa sit spiritualis, sive ecclesiastica, vel ei annexa, ut dum agitur de matrimonio dissolvendo, vel non contrahendo ob impedimentum canonicum, Pirh. h. t. n. 90. cum Abb. in c. novit. de judic. n. 48. Azor. pr. 3. l. 12. c. 21. du. 5.

Quest. 38. Facta denunciatione judiciali, qualiter procedere possit aut debeat Judex?

1. Resp. Primò: Facta legitime denunciatione propriè judiciali, non tantum potest, sed & tenetur ex officio inquirere Judex, sed & processum instituere, citando examinandoque testes, aliaque probationis media per denunciantem suggesta contra delinquentem: ita ut, si quod ex his omitatur, peccet ob negatam vel neglectam justitiam, teneaturque ad syndicatam, & amittat jurisdictionem quoad illam causam; ita juxta Nov. 17. §. 1. c. 3. si tibi quoque. Gail. l. 1. observ. 28. num. 1. Brunnem. in process. inquis. Ameno in pr. crim. tit. 9. v. denunciatio. §. 3. n. 10. quos citat & sequitur Reiffenst. h. t. n. 125. Dixi legitime facta denunciatione: si ea facta sine allegatione testium, denunciationem rejicere debet; nisi delictum denunciatum vergeret in damnum communis vel tertii; in quo casu pergere debet ad instituendum processum. Potest item facta denunciatione, si reus est suspectus de fuga, aut ne testes falsos subornet, vel veros impediatur, deterreatve à testificando, eundem incarcerare custodia causâ, etiam ante citationem, si delictum sit grave, adintque indicia sufficientia delicti commissi, aut illius semiplena probatio, v. g. per unum testem omni exceptione majorem, Clar. §. fin. q. 28. n. 2. Passer. trib. regul. q. 20. Ameno l. c. tit. 19. v. reus. n. 6. Reiffenst. n. 127. Arg. c. si Clericus. de sent. excom. Porro in foro sæculari de jure civili communi procedere potest Judex ex denunciatione judiciali publica suorum officialium, autoritate publica ad denunciandum deputatorum, Pirh. l. 7. c. de accus. Vel etiam secundum communiter receptam consuetudinem, ex denunciatione cujuslibet privati; cum publicè interfit, notitiam delictorum quocumque modo pervenire ad Magistratum, ne impunita maneant, Clar. l. c. q. 7. n. 2. Pirh. h. t. n. 94. Dum verò denunciationi privatæ judiciali, quæ alias competit parti læsæ seu offensæ ad proprium interesse, seu satisfactionem pro injuria, seu damno ei illato, propriè locus non est; quia v. g. qui prosequitur, quod sua interest, est servus, filius, vel alterius potestati subiectus, id eoque agere, accusare, vel denunciare propriè nequit dominum, patrem, alterumve, cui subiectus est; bene tamen queri, seu minùs propriè denunciare potest apud Judicem, quod injustè ab iis opprimatur: ad hanc querelam, spectato jure civili procedere potest Judex, cogendo eos ad satisfaciendum injuriato, vel damnum passo, Abb. in c. novit. de judic. num. 48. Azor. p. 3. l. 13. c. 21. du. 2. Pirh. l. c. juxta l. 1. §. quod autem. ff. de offic. pref. urb.

2. Resp. Secundò: Pendente judicio denunciationis & inquisitionis inter Prælatum & Subditum super criminibus Prælati denunciati, hic procedere nequit contra denunciantes & inquirentem, quia per hoc suspensa est ejus jurisdictio, non secus, ac si ab eo appellatum, (intellige, quoad hoc negotium) in aliis enim causis potest in illos subditos suam exercere jurisdictionem, & hi illi tenentur obedire.